

Er der brug for sprog? Jurastuderendes perspektiver på værdien af sprog som tillægskompetence

Camilla Falk Rønne Nissen¹, Educational Development and Quality, Copenhagen Business School

Abstract

Regeringens nationale strategi for styrkelse af fremmedsprog fra 2017 fremsætter en ambition om, at fremtidens arbejdsstyrke opnår solide sproglige *tillægskompetencer*, ved at fremmedsprog i højere grad integreres i videregående uddannelse. Det er imidlertid underbelyst, hvilken rolle sprog spiller i studerendes overvejelser om vejen fra uddannelsessystemet til arbejdsmarkedet, og hvilket ansvar uddannelserne har i udviklingen af sproglige kompetencer. Denne artikel gengiver resultater fra en interviewundersøgelse foretaget i forbindelse med en større behovsafdækning af sprog i et studie- og karrierespæktiv på forskellige danske videregående uddannelsesinstitutioner. Med udgangspunkt i interviews med seks studerende på forskellige stadier af jurauddannelsen på Københavns Universitet diskuteres værdien af sprog som tillægskompetence set fra et studenterspektiv. Teoretisk og analytisk skelnes der mellem forskellige oplevelser af sprogbehov, og med de studerende som eksempler vises, hvordan bestemte sproglige kompetencer kan være nødvendige for studie eller karriere, og hvordan studerendes sproglige kompetencer er med til at forme deres studie- og karriereveje.

Introduktion

Livet efter endt uddannelse har naturligt konsekvenser for individet, men individets vej fra uddannelsesinstitution til arbejdsmarkedet er ikke kun et personligt anliggende, det er også et samfundsanliggende med samfundsmæssige og økonomiske konsekvenser. Det er derfor væsentligt at forstå denne vej. Samtidig møder de studerende nu et mere diffust arbejdsmarked med mindre fastlagte karrieremuligheder end tidligere, og de studerende skal derfor også strategisk navigere i uddannelsessystemet for at optimere deres kompetencer på en måde, der passer med deres forestillinger om fremtiden (Nielsen & Holmegaard, 2014). I regeringens nationale Strategi for styrkelse af fremmedsprog i uddannelsessystemet fra 2017 bliver sprog placeret som en af de kompetencer, som fremtidens arbejdsstyrke skal opnå. En af målsætningerne fremført i strategien er nemlig, at "fremmedsprog i højere grad integreres i et bredere udsnit af de videregående uddannelser", således at "en større andel af fremtidens arbejdsstyrke opnår solide sproglige kompetencer som tillægskompetence til andre kernefagligheder" (Regeringen, 2017, s. 18). Det er imidlertid underbelyst, hvordan sproglige kompetencer og karrieremæssige effekter hænger sammen – især fra et studenterspektiv (se Kristensen & Brændgaard, 2017, Kraft m.fl., 2023, og til dels, Kirilova & Schou, 2015, for undtagelser) – ligesom der mangler empirisk baseret diskussion af, hvilket ansvar uddannelsesinstitutionen har. Til gengæld påpeger flere undersøgelser, at behovet for sproglige kompetencer i de danske virksomheder findes

¹ cfn.edq@cbs.dk

(Verstraete-Hansen, 2008, Dansk Industri, 2021, Lyngvig, 2021, Simonsen m.fl., 2021, Alexandersen & Kanareva-Dimitrovska, 2021).

Denne artikel sætter fokus på jurastuderendes forestillinger om den videre vej til arbejdsmarkedet, herunder hvilke kompetencer de mener, at arbejdsgivere lægger vægt på, samt hvilke overvejelser der ligger bag de valg, de træffer under deres uddannelsesforløb. Der fokuseres særligt på, hvilke overvejelser de studerende gør sig i forbindelse med værdien af sproglige kompetencer for deres *employability*, altså "[d]et sæt af præstationer – evner, forståelser og personlige egenskaber – som sandsynliggør kandidaters ansættelser og succes i deres valgte beskæftigelse, som gavner kandidaten selv, arbejdspladsen, samfundet og økonomien" (Yorke, 2006, s. 8, egen oversættelse). De resultater, der gengives i artiklen, stammer fra en interviewundersøgelse, der er foretaget som en delundersøgelse i forbindelse med projektet Modeller for Undervisning i Sprog som Tillægskompetence (MUST)². Formålet med projektet var på baggrund af en afdækning af sprogbehov at udvikle modeller for, hvordan sådanne behov kan varetages på forskellige danske uddannelsesinstitutioner. Uddannelsesinstitutioner kan af gode grunde ikke kontrollere arbejdsmarkedet i et frit samfund, og derfor kan de heller ikke garantere ansættelse efter endt uddannelse, men qua deres uddannelser og uddannelses tilbud kan de være med til at sandsynliggøre passende ansættelse. Artiklen afsluttes med en diskussion af, hvor ansvaret for udvikling af sproglige tillægskompetencer ligger.

Teori, metode og data

MUST-projektet er baseret på en afdækning af behov for sprog i et studie- og karriereperspektiv på en række partnerinstitutioner: Københavns Universitet (KU), Danmarks Tekniske Universitet (DTU), Copenhagen Business School, Danmarks Medie- og Journalisthøjskole, Københavns Professionshøjskole, Københavns Erhvervsakademi, Erhvervsakademi Dania og Det Kongelige Danske Musikkonservatorium. Partnerinstitutionerne har selv valgt at være med i MUST-projektet, bl.a. pga. oplevede (forskelligartede) sprogbehov på uddannelserne. Behovsafdækningen er foretaget i 2020-2024 og inkluderer observationer af undervisning, afdækkende og opfølgende interviews med studieledelse, undervisere og studerende, spørgeskemaer til studerende samt udvikling af pilotprojekter på baggrund af behovsafdækningen, hvor sprog og fag integreres på forskellige måder (se Kraft m.fl., 2023, Larsen m.fl. 2024a, Larsen m.fl., 2024b, Larsen & Holmen, 2024, for publikationer om projektet).

MUST-projektet tager sit teoretiske afsæt i de grundtanker om sprog i ikke-sproguddannelser, der findes inden for det felt, der i europæisk terminologi kendes som Content and Language Integrated Learning, CLIL (Coyle m.fl., 2010), særligt ifm. at nuancere sprogbegrebet. Vigtigst at nævne i denne sammenhæng er, at sprog ikke ses som en afgrænset enhed. Tværtimod tages der højde for forskellen på 1) det sprog, der er behov for til at få adgang til et bestemt fagligt emne (det faglige sprog), 2) det sprog, der er behov for til at klare sig i gruppearbejde, stille spørgsmål, argumentere osv. (sprog til læring), og 3) det sprog, som studerende tilegner sig gennem konkrete læringsituationer (sprog gennem læring) (Larsen m.fl., 2016, Coyle m.fl., 2010, s. 38). Desuden hentes der i MUST-projektet inspiration i uddannelsesforsker John Aireys *disciplinary literacy*-matrix, som tilføjer en måde at tale om behov på, der tager højde for, hvilke sproglige delfærdigheder (tale, lytte, læse, skrive) der skal læres af hensyn til uddannelse, fremtidigt job eller det omgivende samfund (Airey, 2011). Eksempelvis kan man som studerende have brug for visse færdigheder på engelsk ifm. sin uddannelse, men samtidig have behov for læse- og skrivefærdigheder på fransk til det fremtidige job.

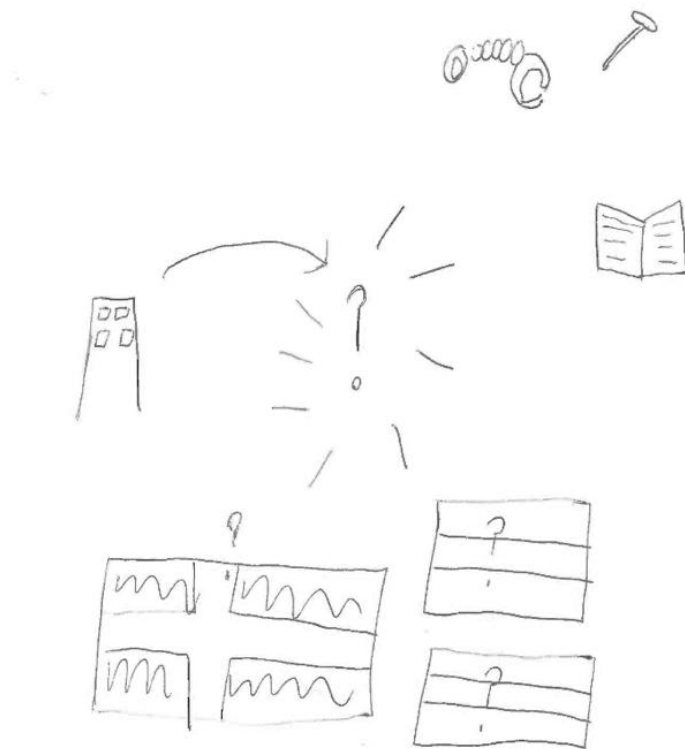
² <https://cip.ku.dk/projekter-og-samarbejdsaftaler/sprog-som-tillaegskompetence/>. MUST-projektet er finansieret af det Nationale Center For Fremmedsprog (NCF) og udført på Center for Internationalisering og Parallelsproglighed.

Denne artikel er baseret på indsigter fra det samlede datagrundlag fra MUST (se fx Larsen m.fl., under udgivelse a, og Larsen & Holmen, under udgivelse), men der tages udgangspunkt i data indsamlet som en delundersøgelse af sprog og employability. Delundersøgelsen sætter fokus på de studerendes oplevelser af behov med inspiration i de sociologiske og socialpsykologiske begreber *imagined future* (Mische, 2009) og *possible selves* (udviklet af Markus & Nurius, 1986, se også Henderson m.fl., 2018, Harrison, 2018). Den *forestillede fremtid* er et begreb, der retter opmærksomhed mod den række af 'fremtider', som et individ kan forestille sig, og som er knyttet til og et produkt af oplevelser og resurser, som den studerende har med sig. Idéen om *possible selves* tilføjer et identitetsaspekt til disse fremtider, og begrebet er tidligere blevet knyttet til forskning, der søger at forstå studerendes uddannelsesmæssige strategier (fx Henderson m.fl., 2018, Nielsen 2021).

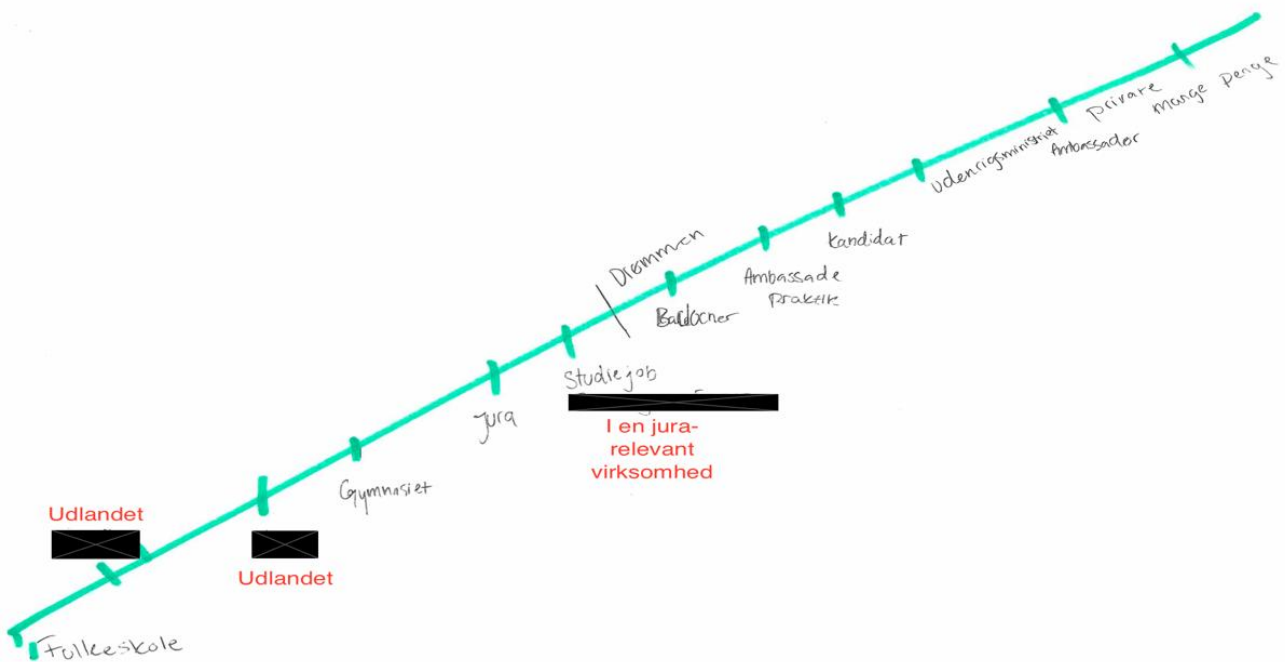
I delundersøgelsen er der i alt foretaget 22 interviews med studerende på tre af MUST-projektets partneruddannelser, Eksport og teknologi på DTU, Institut for Fødevarer og Ressourceøkonomi (IFRO) på det Naturvidenskabelige Fakultet (KU) og jurauddannelsen på Det Juridiske Fakultet (KU). De studerende, der blev udvalgt til interviews, er vilkårligt valgt ud fra spørgeskemaer om sprogbehov gennemført i forbindelse med MUST-projektet. Af de tre uddannelser er Eksport og teknologi på DTU den eneste, der har integreret sprog på uddannelsen. IFROs kandidatuddannelser er alle udbudt på engelsk, mens jurauddannelsen hovedsageligt fungerer på dansk og uddanner til et dansk arbejdsmarked. I denne artikel fokuseres på interviews foretaget med seks studerende på forskellige stadier af jurauddannelsen, fra første år til nyuddannet, der eksemplificerer forskellige behov og strategier, som studerende kan have. Udvikling af sproglige kompetencer er ikke for nuværende en integreret del af jurauddannelsen på KU, men som jurastuderende er det obligatorisk at have minimum ét fag udbudt på engelsk på hhv. bacheloruddannelsen (det obligatoriske *International Law*) og kandidatuddannelsen (valgfrit kursus)³. Disse fag kan beskrives som English Medium Instruction, hvor et (juridisk) fagligt emne bliver udbudt på engelsk, men hvor der ikke er et decideret sprogelement inkluderet i undervisningen og læringsmålene (Airey, 2016). Man kan desuden vælge at skrive bachelorprojekt og/eller speciale på engelsk, da visse retsområder er udbudt på engelsk. Der findes også muligheder for at tage ikke-ECTS-givende sprogfag i form af *Fagengelsk (Legal English)*, *Latin for Jurister*, og i efterårssemesteret 2023/24 søsattes et kursus i *Fransk ret og sprog til en international juridisk karriere* som et resultat af MUST-projektet. Dette kursus integrerer i høj grad fag og sprog, men var ikke oprettet på interviewtidspunktet.

Interviewene tog udgangspunkt i visuelle metoder (Bagnoli, 2009; Mikkelsen, 2005; Nielsen, 2021), hvor de studerende blev bedt om at illustrere deres vej til arbejdsmarkedet. Selve interviewets omdrejningspunkt var den studerendes uddannelsesforløb og de tilhørende forestillinger om den videre vej til arbejdsmarkedet ('drømmejobbet') gennem en valgfri illustration (fx tidslinje, tegning e.l.), herunder hvilken rolle sprog (som mål og som medbragt resurse) spiller i de studerendes uddannelsesmæssige strategier. Illustrationens primære formål var at åbne samtalen, invitere til fortælling og skabe overblik over det fortalte (se billede 1 og billede 2 for eksempler).

³ <https://studier.ku.dk/kandidat/jura/undervisning-og-opbygning/> og <https://studier.ku.dk/bachelor/jura/undervisning-og-opbygning/>

Billede 1: Tegning lavet af den studerende, der refereres til som SJ2. Her illustreres institutionen i form af en bygning og en pil til uvisheden i form af et spørgsmålstegn. Et håndjern og en hammer symboliserer strafferet og bogen symboliserer det fokus, den studerende havde under sin uddannelse. Flagene symboliserer Danmark og dansk og andre lande og andre sprog, som en del af den uvisse fremtid.

Billede 2: Tegning lavet af den studerende, der refereres til som SJ4. Tegningen er en tidslinje for den interviewedes vej gennem uddannelsessystemet og mod det ultimative mål: mange penge. Midt på tidslinjen er illustreret en skillelinje, der markerer det, der er sket op til interviewtidspunktet på den ene side og fremtiden (=drømmen) på den anden side.

I instruktionen til illustrationen blev der lagt op til, at den studerende skulle fortælle om, hvor og hvordan han/hun så sig selv om 5-10 år. Interviewene var semistrukturerede i den forstand, at de ikke var bundet af en række spørgsmål, men tog udgangspunkt i den måde, hvorpå illustrationen og fortællingen udformede sig. Dog var der på forhånd udarbejdet hjælpe-spørgsmål, der havde det formål at fungere støttende ift. det, der blev eller ikke blev illustreret på papiret. Disse spørgsmål drejede sig om, hvilke kompetencer den studerende oplever at få på sin uddannelse, og hvordan disse kompetencer opleves at matche 'drømmejobbet'. Desuden var der hjælpe-spørgsmål til de studerendes valg undervejs i deres uddannelse, fx valg af udlandsophold eller ej, valg af fag, samt deres oplevelse af, hvad de valg eller fravalg, de har taget undervejs i deres uddannelsesforløb, betyder for deres fremtidige jobmuligheder. Alle interviewene varer omkring 1-1,5 time og er lydoptaget og transskriberet. Nedenstående findes en introduktion til de seks studerende.

SJ1

SJ1 er på interviewtidspunktet kandidatstuderende på første år og står over for et udlandsophold i Frankrig, hvor han tager fag på både fransk og engelsk. Et af formålene med udlandsopholdet er at dygtiggøre sig i fransk, og han refererer til udlandsopholdet som en sprogrejse. SJ1's drøm er at få advokatbestilling på det advokatkontor, hvor han har studiejob. Han beskriver fransk som en hobby, der giver et større output (ift. arbejdslivet) end andre typer af hobbyer.

SJ2

SJ2 er på tidspunktet for interviewet nyuddannet og jobsøgende. Han har undervejs i sit studie fokuseret på strafferet og på at få gode karakterer og har dermed bl.a. nedprioriteret studiejobs. Hans oplevelse af at studere var, at jura var svært nok i sig selv, og at han derfor ikke havde overskud til også at have et studiejob eller fokusere på andre sprog end dansk. Han oplever dog at blive fravalgt af potentielle arbejdsgivere, fordi han ikke

skiller sig ud. Han beskriver uddannelsen som et spil med regler, der først er synlige, når man bliver konfronteret med arbejdslivet.

SJ3

SJ3 er kandidatstuderende, og ligesom SJ1 drømmer han om at få sin bestalling på det advokatkontor, hvor han er ansat på interviewtidspunktet. SJ3 havde tysk i gymnasiet og fortæller, at han skriver 'basale tyskfærdigheder' på sit CV. Desuden gjorde han en massiv indsats i gymnasiet for at forbedre sit engelsk og for at opnå en høj karakter i faget. Han havde ønsket sig at komme på udlandsophold, bl.a. for at kunne vise en arbejdsgiver, at han kan klare sig i et fremmed land, på et andet sprog. Udlandsopholdet var ikke muligt pga. corona.

SJ4

SJ4 er førsteårsstuderende på bacheloren, men har allerede inden studiestart gjort sig karriereovervejelser. Bl.a. har hun fokuseret på at dygtiggøre sig i spansk ved at bo i et spansktalende land. Hun beskriver, at hendes sprogkundskaber indtil videre har givet hende fordele ift. at få et relevant studiejob, fordi hun er i stand til at læse juridiske kontrakter på mange forskellige sprog, herunder tysk, fransk og spansk. Hun drømmer om at blive ambassadør og siger, at første stop på vejen dertil er at blive ansat i udenrigsministeriet, her bliver sprogkundskaber i andre sprog end dansk og engelsk iflg. hende set som et stort plus.

SJ5

SJ5 har på interviewtidspunktet skrevet sit speciale og mangler kun enkelte fag, før han er færdiguddannet. Han drømmer om at arbejde i en international virksomhed og har gjort tiltag for at gøre sig attraktiv for en international arbejdsgiver. Han har bl.a. valgt at skrive sit speciale på engelsk og at tage flere fag på engelsk. Han beskriver også, at han ved at fokusere på engelsk forsøger at kompensere for at have fravalgt et udlandsophold. Han beskriver, at hvis han i løbet af sit studie havde haft den indsigt (som han sidestiller med planlægningsevne og studieteknik), som han har nu, så havde han prioriteret at lære andre sprog, fx fransk, for at kunne differentiere sig fra andre kandidater til drømmejobbet i en international virksomhed.

SJ6

SJ6 går på femte semester af bacheloruddannelsen og har netop stået over for valget om at skrive sit bachelorprojekt på enten engelsk eller dansk. Valget faldt på dansk, selvom hun går med tanker om at skrive specialet på engelsk. På interviewtidspunktet følte hun sig endnu ikke klar til at skrive en større opgave på engelsk. SJ6 drømmer om at arbejde i en medicinalvirksomhed (som iflg. hende per definition er international), og hun fortæller ligesom SJ5 om, hvordan hun kan forme sin profil, så hun fremstår international, selvom hun ikke ønsker at tage på udlandsophold, bl.a. ved at skrive sit speciale på engelsk.

Vejen til drømmejobbet

De interviewede studerende var strategiske og karriereorienterede, og allerede tidligt i deres studieforløb gør de sig overvejelser om deres CV. Som en studerende siger, så handler det om "at holde øjnene på bolden og slutmålet" (SJ6), og en anden siger: "alt, hvad jeg gør, er en lille smule CV-baseret, altså jeg er jo jurastuderende" (SJ4). Nedenfor gennemgås, hvordan de studerende beskriver vejen til drømmejobbet.

Alle de interviewede studerende nævner vigtigheden af karakterer ift. at få drømmejobbet (måske endda bare at få et job), og karakterer får status som en blåstempling af, at man "kan det, man skal kunne" (SJ2). Erfaring fra studiejobs har også en central placering i de studerendes bevidsthed – og særligt det første studiejob, som skal bruges som et karrierespringbræt. For de interviewede studerende er milepælen, at man har sikret sig det

første relevante studiejob (alternativt, frivillige job) inden for de første 2 år af studiet⁴. Det er altså et delmål på vejen mod slutmålet: Én af måderne, man kan sikre sig det første job på, er ved at få gode karakterer. På den måde bliver høje karakterer en form for selvfølgelighed ift. at klare sig (godt) på arbejdsmarkedet. Jurauddannelsen på KU uddanner hvert år et stort antal kandidater⁵, og for de studerende medvirker det til en forestilling om, at fordi jura producerer mange kandidater, der til dels ligner hinanden, må det være et minimumskrav, at du er blandt de allerbedste juridiskfagligt. Jura er altså deres *kernefaglighed* (jf. ordvalg brugt i fremmedsprogstrategien, Regeringen, 2017). SJ6 udtrykker det sådan:

*“Selvfølgelig er det meget attraktivt, hvis man har lavet frivilligt arbejde eller været med i foreninger, eller hvis man har sproglige kompetencer og tager **noget sprog ved siden af**, men man er også nødt til på et eller andet punkt at sige: “Hvor meget kan jeg?” Altså **studiet er det vigtigste**, så hvor meget kan jeg holde til at fylde på mit CV udover.”*

Som denne studerende beskriver, så står studiet altså som det vigtigste, og karaktererne, som et bevis på juridisk formåen, står helt centralt i de studierelaterede overvejelser af typen: “Hvor meget kan jeg holde til at fylde på mit CV”. Dog viser der sig også en underliggende bevidsthed hos de interviewede studerende om, at karakterer ikke er nok i sig selv. Et eksempel er SJ2, som på tidspunktet for interviewet er jobsøgende. Han oplever ikke at få de jobs, han søger – på trods af gode karakterer. SJ2’s egen forklaring på oplevelsen af at blive fravalgt er, at han mangler noget *ekstra*, der rækker udover de gode karakterer, han har opnået. En anden studerende beskriver noget lignende:

*“Altså andre mennesker må hellere end gerne gå dødsens meget op i deres karakterer, men det handler jo også om, om du er en sjov person på arbejdsmarkedet, om du har de der **ekstra kompetencer**. Hvis du bare kommer med et bevis, hvor der står 12, jamen hvad kan du ellers? Det er jo ikke nødvendigvis, fordi man kan noget ekstra udover bare at sætte sig ned til en eksamen og få 12. Er du et godt menneske? Er du **god til sprog**, eller er du måske vildt dygtig til et eller andet helt tredje, som gør dig relevant for den her arbejdsplads?” (SJ4).*

Som det fremgår af citatet, er der flere bud på, hvad “de der ekstra kompetencer” kan være – det kan bl.a. være sprog. Med afsæt i den nationale strategi for fremmedsprog beskrevet i indledningen er det nærliggende at tænke på regeringens ordvalg: sprog som tillægskompetence. Tillægskompetence er ikke et fagligt, men politisk begreb, der, “som ordet siger, [er] en kompetence i tillæg til en eller flere hovedkompetencer” (Lyngvig, 2021, s. 2), men uden at relationen mellem kernefaglighed, der typisk involverer formidling og kommunikation, og sproglige kompetencer i øvrigt ekspliciteres. Så når studiet bliver beskrevet som ‘det vigtigste’, og sprog bliver beskrevet som ‘ekstra kompetencer’, lægger det sig altså i det her tilfælde tæt op ad den forståelse, der også er repræsenteret i fremmedsprogstrategien.

De valgte citater illustrerer de interviewede studerendes strategiske navigering på en uddannelse med et stort antal færdige kandidater: Hvad er det, der gør, at man ikke bliver sorteret fra blandt et stort antal ansøgere? Eller endnu bedre: Hvad er det, der gør, at man har det ‘ekstra’, der gør, at man er attraktiv for en potentiel arbejdsgiver? Når de studerende spørges om, hvad de tror, at arbejdsgiverne kigger på, når de skal besætte en stilling, så handler det om en samlet profil af faglige og ‘personlige’ kompetencer (SJ1). Det drejer sig altså om at opnå gode karakterer, men det handler også om at have de rette menneskelige kvaliteter, at have andre interesser (fx sprog), at være en god kammerat, vise, at man er god under pres og kan ‘tage sig sammen’ (SJ4).

⁴ Alle interviewede studerende har relevant studiejob på tidspunktet for interviewet på nær SJ2.

⁵ <https://om.ku.dk/tal-og-fakta/studerende/>

Det sidste kan man iflg. de studerende bl.a. vise ved at tage på udlandsophold, ved at kunne andre sprog end dansk og engelsk eller ved at klare sig godt på fag på engelsk.

For de studerende udmønter disse forestillinger om livet *efter* endt uddannelse sig i løbende cost-benefit-analyser *på* deres uddannelse af, hvad der giver det største afkast ift. slutmålet, altså deres forestillede fremtid(er). I det følgende beskrives de forskellige afvejninger og typer af investeringer, som de studerende gør sig undervejs i studieforløbet, med fokus på, hvilken rolle sprog spiller.

Værdien af sprog som tillægskompetence

En måde at anskue tilegnelse af sprogkompetencer på er ud fra et investeringsperspektiv (Norton, 1995, med henvisning til Bourdieu, 1977). Når vi ovenfor ser eksempler på, hvordan de studerende taler om vejen til drømmejobbet og de tilhørende overvejelser om, hvad man kan holde til (med andre ord har *råd* til) at fylde på sit CV, er det oplagt at hente inspiration i investeringsmetaforen. Når man taler om investering, så handler det grundlæggende om, at man lægger en form for indskud, som man forventer giver afkast. For Norton (1995) handler investeringsmetaforen bl.a. om at indfange de komplekse magtstrukturer og identitetsaspekter, der også er på spil, når man tilegner sig et sprog. At det fx kan være grænseoverskridende at øve sig på et sprog, man ikke mestrer. I det her tilfælde er der tale om at investere tid og mentalt overskud. Det vejer de studerende op imod det afkast, som de forventer, at investeringen i sprog som tillægskompetence giver, fx i form af øget *employability*. Som de studerende siger, så tager det tid at lære sprog, det er hårdt arbejde, og der er ingen garanti for, at du bliver god til sproget. En studerende siger, at "*der nok vil blive lagt mere vægt på, om du har fået 12 eller 4, end om du har haft fag på engelsk*" (SJ6), og at mange studerende derfor vælger at bruge tiden på at studere jura i stedet for at lære sig sprog, fordi de ser afkastet af en god karakter som værende større her og nu. Her er altså et andet tidsperspektiv – nemlig om der er tale om en lang-/kortsigtet investering. Selvom *sprog* af de interviewede studerende bliver beskrevet som en kompetence, der giver afkast af sig på den lange bane, mere end karakterer gør, så står de studerende over for en afvejning af, hvad de kan klare her og nu. Skulle behovet for, at de lærer eller dygtiggør sig i et givet sprog opstå (fx ifm. arbejdet), så er det noget, de er villige til at gøre på det tidspunkt, for dermed at undgå en mulig unødigt investering.

Norton (1995) beskriver, at en investering i at tilegne sig et sprog også foretages ud fra antagelsen om, at man vil få et bredere spektrum af symbolske resurser som sprog, uddannelse og venner, samt materielle resurser som job og penge, som tilsammen med tiden øger den kulturelle kapital (Bourdieu, 1977). På den måde er investeringen lige så vel en investering i individets sociale identitet og *possible selves*. Afkastet af investeringen kan på den måde overordnet siges at falde i to typer: en hård og blød gevinst. For det første kan sproglige kompetencer være direkte medvirkende til at skaffe den studerende drømmejobbet (sådan som SJ4, der fik sit studiejob, *fordi* hun kunne fransk, tysk og spansk), give den færdige kandidat muligheder internt i virksomheden ift. kundekontakt på et bestemt sprog (SJ1, der kan fransk) eller åbne for karrieremuligheder uden for Danmark, for eksempel ved at søge til EU-domstolen, hvor sprogene er fransk og engelsk⁶ (se også Lyngvig, 2021, for en gennemgang af positive effekter af sproglige tillægskompetencer fra et medarbejderperspektiv). SJ1 fortæller, hvordan han fik gratis internet på en ferie, fordi han havde tillært sig fraser på det lokale sprog – en anekdote, som han mener kan overføres både på livet og arbejdslivet til at forklare, hvad det er, sproglige kompetencer kan: "Det giver jo nogle fordele, **åbner nogle døre**. Det her er jo totalt på sådan et mikroplan, men jeg synes at det viser meget godt, hvad sprog kan – hvor det kan føre en. Hvis bare man er åben" (SJ1).

⁶ https://europa.eu/epso/doc/ll_da.pdf

Men sproglige kompetencer kan for det andet, udover at være direkte medvirkende til, at man får visse fordele, også have en mere indirekte effekt ift. at få et job, fordi det taler til den samlede menneskelige profil og har en signalværdi ift. de 'personlige kompetencer'. Sprog handler nemlig også om at få adgang til at forstå andre kulturer (interkulturelle kompetencer), hvilket kan beskrives som en blød gevinst (Coyle m.fl. 2010). Sproglige kompetencer tilføjer altså til individets personlighed og verdensforståelse, og dermed signalerer det iflg. de studerende også, at du møder andre på deres præmisser, og at du er 'åben'. Desuden signalerer det overskud at kunne flere sprog, men også at tage juridiske fag på andre sprog end dansk: "Jura er svært, og jura på et andet sprog er endnu sværere" (SJ1). SJ6 siger:

*"Jeg tror, alt det, man gør, der viser, at man har haft **en eller anden form for overskud** eller et eller andet i løbet af sin studietid, det tror jeg, de godt kan lide. Altså det ved jeg jo allerede nu, at mange af dem, der tog EU-ret på engelsk, hvor altså, det får de jo også god feedback på."*

Særligt to af de interviewede studerende taler om målrettet investering i kompetencer i hhv. engelsk og spansk. For SJ3's vedkommende gjaldt det om at øge en dårlig gymnasiekarakter i engelsk og om ikke at falde igennem på et sprog, der for ham er en central del af at være et moderne menneske. Og han er da også tilfreds med sin investering ift. til at klare sig godt både på studiet og på studiejobbet. Han siger:

*"Det har jo 100 procent været en god **investering** for mig dengang, altså hvis jeg ikke havde lært bedre engelsk, så tror jeg heller ikke, jeg havde klaret den lige så godt. Det er virkelig ikke noget, jeg fortryder at have brugt min tid på overhovedet."* (SJ3)

Udover at man kan tale om hårde og bløde gevinster af investering i sprog som tillægskompetence, kan sproglige kompetencer også ses som et direkte eller indirekte aktiv. Det skal forstås sådan, at man kan skelne mellem de funktionelle og praktiske færdigheder i at kunne gebærde sig som eksempelvis jurist på andre sprog og den øgede sproglige bevidsthed, som følger med at kunne flere sprog. I MUST-projektet blev der foretaget afdækkende interviews med hver af partneruddannelserne. I det afdækkende interview med jurauddannelsen nævner studieledelsen, at sproglige kompetencer giver adgang til bedre forståelse af samspillet mellem det omgivende samfund og lovgivningstekst, kultursensitivitet og historisk udvikling, sekulær vs. religiøs lovgivning, og hvordan sproget hænger sammen med kulturen, herunder den juridiske kultur (se også Coyle m.fl., 2010, om sammenhæng mellem sprog, kultur og fag). Disse fordele er også nævnt af de interviewede studerende, særligt ifm. faget *Latin for jurister*, som var et af få sprogtilbud, der eksisterede på interviewtidspunktet. Her henvises mere generelt til, at man kan forbedre sig juridisk ved at lære latin. Så når SJ3 taler om, at han ikke havde klaret sig lige så godt, hvis han ikke havde investeret tid i at forbedre sine sproglige kompetencer, drejer det sig både om, at han nu oplever at kunne fungere som jurist på engelsk, men også, at han oplever at have klaret sig bedre på studiet – både på dansk og på engelsk – i kraft af den sproglige bevidsthed, som det at være dygtig på flere sprog har givet ham.

SJ4 tog tidligt en beslutning om at investere i spansk, fordi hun mener, at kompetencer i mange sprog, og særligt i andre sprog end dansk og engelsk, er en del af det, der gør hendes profil særlig – både som menneske og som potentiel arbejdskraft. Og så oplever hun, at det giver hende muligheden for at forfølge en drøm om at blive ambassadør. Hun mener også, at, afhængigt af hvad man vil, så kan sproglige kompetencer veje op for mindre gode karakterer, fordi det, hun kan tilbyde, er unikt: "Jeg synes lidt, det er mit **side kick** ude på arbejdsmarkedet. Det er ligesom **den kompetence**, jeg kommer med". Flere af de interviewede studerende mener, at det, afhængigt af hvor du søger job, bliver set som en efterspurgt vare at kunne andre sprog end engelsk, fx i udenrigsministeriet eller i EU. SJ6 siger: "De tager sig til takke med, at man er god til engelsk, men det gør ikke noget, hvis man er god til andre sprog". I enkelte tilfælde kan det ovenikøbet være et krav, at man

behersker minimum ét sprog udover dansk og engelsk⁷. Alexandersen og Kanareva-Dimitrovska (2021) finder i deres undersøgelse af behov hos virksomhederne, at gode sproglige kompetencer i engelsk er en forudsætning for virksomhederne, men at det er svært at rekruttere kandidater med kompetencer i andre sprog end dansk og engelsk. De studerende skelner også mellem engelsk og andre sprog. SJ2 beskriver, at "særligt i forbindelse med nogle af de forskellige fag, jeg har taget, der har jeg personligt erfaret, at det er sindssygt centralt, at man kan engelsk. Virkelig. På et rigtig, rigtig højt niveau endda". Andre af de interviewede studerende fortæller om at skulle fungere som jurist på engelsk ifm. deres studiejobs, ikke kun i daglige mailkorrespondancer, men også i specifikke opgaver (se også Kraft m.fl., 2023, for lignende resultater fra spørgeskemaundersøgelser ifm. MUST-projektet). Kompetencer i engelsk beskrives som en nødvendighed og som noget, som arbejdsgiverne (og uddannelsesinstitutionen) tager som en selvfølge, hvor andre sprog end dansk og engelsk beskrives som et 'side kick' eller 'et sprog foran' (SJ1 nedenfor).

SJ1 fortæller, at selvom han har valgt at investere i fransk, er det for ham ikke et strategisk valg at lære andre sprog end engelsk, interessen for sprog har altid ligget der. Men han mener, at det har den sidegevinst, at det er en interesse, som stiller ham godt strategisk. Han siger:

*"Det er ikke, fordi jeg lige pludselig har siddet og tænkt, at det ville stille mig godt strategisk at lære et sprog, men jeg tror bare, at sandheden er, at det stiller en godt strategisk, hvis man lærer et andet sprog. [...] Fordi man lærer engelsk i skolen, så har man det, og så har man pludselig tre sprog, så er man lige pludselig **et sprog foran**."* (SJ1)

Vandermeeren (2003, s. 14) skelner mellem subjektivt og objektivt sprogbehov ifm. arbejdspladsers behov for kandidater med kompetencer i fremmedsprog (og tilhørende kulturel viden). Det objektive behov drejer sig for eksempel om en virksomheds frekvens af interaktion med udenlandske virksomheder, hvor det subjektive behov drejer sig om det ideal, virksomheden sætter op for sprogkompetencer og kulturel bevidsthed hos sine medarbejdere. På samme måde kan man skelne mellem de studerendes oplevelse af behov. Skal man være diplomat, er kompetencer i et andet sprog end dansk og engelsk et objektivt behov, og SJ3 oplevede det som *nødvendigt* at investere i at forbedre sine kompetencer i engelsk. Vandermeerens opdeling er ikke direkte overførbart på individer, men hvis man alligevel følger hendes terminologi, så handler det subjektive behov i dette tilfælde om at holde mulighederne åbne. Idéen om *possible selves* refererer bl.a. til de muligheder, individet har, og når SJ4 investerer i andre sprog end dansk og engelsk, så er det en måde at spore sig ind på en karrierevej og en forestillet fremtid som ambassadør. SJ1 har derimod ikke noget specifikt mål med at investere i fransk, men ønsker alligevel at holde muligheder åbne og gøre sig attraktiv på arbejdsmarkedet ved at kunne tilbyde mere og andet end juridisk kernekompetence og kompetencer i dansk og engelsk, nemlig ved at være 'et sprog foran'.

SJ5 har bevidst fravalgt at investere i at øge sine sproglige kompetencer i andre sprog end dansk og engelsk, selvom han også ser det som en potentielt god investering at besidde en 'unik' kompetence ved at kunne sprog, som andre ikke kan. Han fortæller, at havde han haft den selvindsigt tidligere, som han har på interviewtidspunktet, hvor han er i slutningen af sit studie, så havde han sandsynligvis prioriteret investeringen. Det drejer sig om at vide, hvordan man planlægger sine fag og eksaminer på en måde, så de frigiver tid (om det eksempelvis kræver mere eller mindre at læse op til en skriftlig end en mundtlig eksamen), men også om at det måske havde været investeringen værd. Han siger:

⁷<https://simplyjob.com/984401/udenrigsministeriet/udenrigsministeriet-sger-dygtige-jurister-med-globalt-udsyn-med-henblik-p-en-karriere-som-diplomat>

*“Altså Danmark er fyldt med mennesker, der taler rigtig godt engelsk. Danmark er ikke fyldt med mennesker, der taler rigtig godt fransk, så altså det skiller mig ud [at kunne fransk], men jeg har ikke følt jeg har haft sådan **mentalt overskud** til at skulle lære et helt nyt sprog samtidig med mit studie. Og **juridisk fransk** ville være et helt nyt sprog.” (SJ5)*

Han tilføjer, at han havde ønsket sig muligheden for at tage *ekstra* sprogfag (som ikke tog fra de ‘juridiske point’) og at have fået hjælp til at planlægge sit studie, sådan at han havde haft mentalt overskud til at foretage investeringen. I citatet benævnes også det at tillære sig et helt nyt sprog ‘juridisk fransk’ som noget andet end ‘fransk’. Flere af de studerende skelner mellem ‘gymnasie-engelsk’ og ‘juridisk engelsk’ som to forskellige registre, ligesom de ser en forskel på ‘dansk’ og juridisk dansk (‘jurasprog’) og altså også fransk og juridisk fransk. Det viser sig i MUST-projektets afdækning, at der blandt de jurastuderende også hersker en forståelse af, at der er forskel på sprog som sprogkompetencer eller sprog som jurakompetencer. Ordet tillægskompetence kan kritiseres for at se værdien af sprogkompetencer som et *tillæg* og dermed indbyde til at kompetencer bliver en add-on i stedet for at integrere dem med kernefagligheden. Udsagnet her tyder imidlertid på, at det ikke er lige meget, hvad det er for et fransk, man kan, men at det måske netop er integrering af de sproglige kompetencer og de juridiske kompetencer, der er relevante. For den interviewede er det altså ikke et spørgsmål om at kunne fransk, men at kunne fransk i sin egen kontekst, og man skal altså måske i højere grad tænke i en integreret tillægskompetence, hvor de sproglige kompetencer tænkes ind i kernefagligheden.

Sprog som tillægskompetence på uddannelsen

Ovenstående ses, hvordan de interviewede studerende løbende gør sig overvejelser omkring, hvilke ‘ekstra kompetencer’ der kan gavne deres CV og øge deres employability. Sproglige kompetencer bliver beskrevet som en investering, der potentielt kan give et afkast, men også som en, der kræver et stort indskud (bl.a. i form af mentalt overskud) – i nogle tilfælde for stort. Som tidligere beskrevet er sprog ikke for nuværende en integreret del af jurauddannelsen, selvom de studerende skal tage enkelte fag på engelsk, og der findes også enkelte ikke-ECTS-givende sprogfag, *Fagengelsk* og *Latin for jurister*. I interviewene spørges de studerende til de kompetencer, de oplever at få på deres uddannelse, og hvordan de matcher de kompetencer, de oplever, at arbejdsmarkedet efterspørger. De spørges altså ikke direkte, hvor ansvaret for udvikling af *sproglige* kompetencer skal placeres, og der er derfor på baggrund af interviewene heller ikke noget entydigt svar på, hvorvidt de studerende mener, at det at udvikle kompetencer i engelsk eller andre sprog er et ansvar, der ligger hos den enkelte studerende eller hos uddannelsesinstitutionen. Øvrige resultater fra MUST-projektet, bl.a. en spørgeskemaundersøgelse foretaget blandt jurastuderende, viser dog, at de studerende ikke er tilfredse med, hvordan deres uddannelse ruster dem ift. deres engelskkompetencer (Kraft m.fl., 2023, se også Kirilova & Schou, 2015, for lignende resultat). De perspektiver, der fylder i interviewene, og som også er en del af diskussionerne i MUST-projektets modeludvikling er blandt andet fagopfattelser og herunder eksistensberettigelsen af sprogtilbud, bl.a. om de skal være ECTS-bærende og i så fald, hvor mange point de skal fylde.

Som det fremgår ovenfor, beskriver de studerende juridiske kompetencer som det vigtigste, og sprog som tillægskompetence bliver et middel til at opnå et mål, fx en bedre ‘personlig profil’, få et bestemt job eller at klare sig bedre på studiet. Flere af de studerende udtrykker en risiko for, at mange ville fravælge frivillige, ECTS-givende sprogfag for ikke at opgive ‘juridiske point’, eller at der ikke ville være interesse i at gøre eksisterende sprogfag obligatoriske i frygt for, at det tager fokus fra det juridiske – på trods af at interessen for sprogfag er der (Kraft m.fl., 2023). Igen skelnes mellem engelsk og de andre sprog. Engelsk bliver opfattet som en nødvendighed, men også en selvfølge, både på studiet og i erhvervslivet. Behovet for *Fagengelsk* er derfor noget, de studerende forholder sig til i interviewene. Formålet med kurset beskrives som en indføring i juridisk engelsk tankegang og i juridiske termer på engelsk og som en måde at blive klar til at studere på engelsk på (fx

ifm. *International Law* eller det valgfrie KA-kursus). Men undervisningsformen på kurset bliver også beskrevet som 'fundamentalt anderledes', fordi det ofte er internationale undervisere, der varetager kurset, og som 'grammatik-tungt', og bliver på den måde ikke opfattet som direkte relevant ift. at opnå den type sproglige kompetencer, der kræves for at studere på engelsk.

SJ1 mener dog, at et kursus som *Fagengelsk* burde være obligatorisk – 'jo tidligere, jo bedre' – med henvisning til behovet for engelsk på uddannelsen og i erhvervslivet, men han mener også, at det er vigtigt, at uddannelsesinstitutionen allokerer timer til sprogfag (ikke kun engelsk) ved at gøre dem ECTS-givende. Tankegangen er, at sprog *åbner* for muligheder, og er med til at *holde* muligheder åbne. SJ1 siger:

*"Jeg synes, det er ret nødvendigt, at man siger, at I skal have engelsk og måske faktisk, at I skal have mere engelsk, eller I skal have et fag på et andet sprog. Mindst ét andet sprog. Fordi lad os nu sige, at man kommer til det der legal English, så kan det være, at man får en åbenbaring og tænker 'det er det fedeste i verden, jeg skal kun have engelske fag'. Man oplever, at det der retsområde er enormt interessant, lad mig forfølge det. **Og hvis man bare bliver ensopret på et sprog, så får man slet ikke muligheden.**"*

Han pointerer således også, at det ville give flere studerende mulighed for at forfølge andre retsområder end dem, der udbydes på dansk. Sproget, som faget undervises på, afhænger nemlig i visse tilfælde af emnet og omvendt, sådan at internationale retsområder kan undervises på engelsk. SJ6 ville gerne have skrevet sit BA-projekt på engelsk, netop fordi hun interesserer sig for medicinalretslige emner, som udbydes på engelsk, men fravalgte det, fordi hun ikke følte sig rustet til det. For hende havde det altså givet mulighed for at forfølge bestemte emner at have følt sig bedre forberedt til at klare sig på engelsk.

Da *Fagengelsk* hverken er obligatorisk eller ECTS-givende, må de studerende overveje om deltagelse på kurset er den øgede arbejdsbyrde, der udgør en potentiel risiko for lave karakterer i andre fag, værd. SJ5 valgte at tage *Fagengelsk*, fordi han mener, at det kan gavne hans CV, samtidig med at indskuddet er lille ('nul point'), og på den måde er en relativt risikofri investering:

*"Det var en overvejelse, jeg lavede dengang, fordi jeg tænkte 'ok, det er ikke et stort fag det her... det er nul point, der er ikke noget læsning, du skal kunne, og det er nok en god ide at **kunne noget internationalt, når du kommer ud af det her (studiet), fordi ellers er det jo et meget dansk studie**'. Vi har ikke **internationale fag**, før du kommer op på kandidaten, og selv der er det primært kun de obligatoriske. Så jeg tænkte faktisk, at **det var en god måde at få noget på (CV'et), som ikke ville overbelaste fuldstændigt.**" (SJ5)*

SJ5 taler om ikke at have det, som han kalder 'erfaringsgrundlag' for at kunne kommunikere på engelsk, og han sidestiller det at tage engelsksprogede fag med 'at kunne noget internationalt', og med 'internationale fag' refererer han til engelsksprogede fag. For ham er det at have taget *Fagengelsk* medvirkende til, at han kan gøre sig attraktiv over for internationale arbejdsgivere, og han har ligeledes valgt at skrive speciale på engelsk for at kunne *vis* en potentiel arbejdsgiver, at han kan præstere på engelsk på højt niveau. Det er altså en måde at tone sin profil på. Men SJ5's udsagn lægger også op til en diskussion af uddannelsens formål, men også den selvforståelse, der findes på uddannelsen: Det er et 'meget dansk studie'. SJ5 eksemplificerer én måde, man som *studerende* kan gøre sin profil mere internationalt orienteret på. Men det at udbyde kurser på andre sprog end dansk – og engelsk – kan også være et spørgsmål om som *uddannelsesinstitution* at afspejle den diversitet, der findes i samfundet, men også på studiet. SJ1 udtrykker det således:

"På KU er vi, jeg tror det er 50000 studerende. På jura er vi 700 pr årgang, og der er helt sikkert nogen, der taler andre sprog end bare dansk. Der er rigtig mange [...], som taler arabisk. Hvorfor har man ikke et fag,

*der hedder et eller andet med arabisk. **Nu er det ikke, fordi jeg skal lave KU's diversitetsprofil, men det bliver bare ensporet, når vi kun har danske fag og engelske fag.** Vores undervisere kommer fra – godt nok lande rundt omkring i Europa – men det foregår på engelsk. Hvorfor har vi ikke en, der underviser på sit modersmål.”*

Han tilføjer, at han ikke har formlen på, hvordan et sådant tilbud skulle udformes, eller hvor stor tilslutningen ville være, men han mener, at det ville sende et signal fra uddannelsesinstitutionens side om, at man møder studerende på deres præmisser (se også Larsen m.fl., under udgivelse b, for yderligere diskussion).

Konklusion

Denne artikel adresserer regeringens ambition om i højere grad at styrke de fremmedsproglige tillægskompetencer i videregående uddannelser ved at sætte fokus netop på fremtidens arbejdsstyrke (Regeringen, 2017), her jurastuderende, de valg, de tager undervejs i deres uddannelsesforløb, og hvilken rolle *sprog* spiller i deres overvejelser om vejen fra uddannelsessystemet til arbejdsmarkedet. De interviewede studerende viste sig at være meget strategiske og bevidste om, hvordan deres forestillede fremtid ser ud, og hvordan de når dertil. Først og fremmest ved at sikre sig at kunne fremvise kompetencer inden for den juridiske 'kernefaglighed' i form af karakterer. Derudover taler de studerende om 'ekstra kompetencer' og 'personlige kompetencer' som kategorier, hvor sproglige kompetencer hører til. De studerende ser en generel værdi i sprog som tillægskompetence ift. at øge deres employability – så længe det lægges til og ikke trækkes fra deres juridiske kernekompetence.

De interviewede studerendes strategier eksemplificerer forskellige oplevelser af sprogbehov. Specifikke sproglige kompetencer kan være eller opleves som *nødvendige* for at klare sig, sproglige kompetencer i bestemte sprog kan være en del af at nå en specifik fremtid, men det kan også handle om ikke at *afskære* sig selv fra muligheder og lige så vigtigt at *åbne* for muligheder. Selvom juridiske kompetencer står som det vigtigste, ses også eksempler på, at sproglige kompetencer kan gøre jurauddannelsen bedre og mere relevant for den enkelte. Ikke kun fordi sproglig bevidsthed kan hjælpe med at forstå juridiske begreber bedre, men også via mulighed for at tage fag, der udbydes på andre sprog, og at skrive opgaver på andre sprog (her engelsk), sådan at de studerende kan tone deres uddannelse. At øge fokus på studie- og karriererelevante sprogkompetencer i videregående uddannelse er både med til at ruste studerende til et fremtidigt arbejdsliv, der har en international berøringsflade (Lyngvig 2021, Alexandersen & Kanareva-Dimitrovska 2021; Simonsen m.fl. 2021), og at øge de studerendes sproglige bevidsthed og derved deres opmærksomhed på historiske og kulturelle aspekter af deres kernefaglighed. Men det kræver ofte en stor investering hos de studerende at udvikle de rette sproglige kompetencer, og det må altså være op til uddannelsesinstitutionen at hjælpe med at gøre det lettere at vælge sprog (se også Simonsen m.fl., 2021). Når studerende *fravælger* investering i sprog som tillægskompetence, kan det have flere forklaringer. Det kan være, at de ikke oplever et behov, eller det kan være, fordi noget andet (fx karakterer) bliver set som vigtigere på det givne tidspunkt, men interviewene tyder også på, at på trods af interesse og behov kan indskuddet for nogle studerende alligevel blive for stort (se også Kraft m.fl., 2023, Kristensen & Brændgaard, 2017).

I den sammenhæng er der forskel på engelsk og de andre sprog. Engelsk har på tværs af MUST-projektets samlede afdækning, ligesom i de interviews, der er præsenteret i denne artikel, en særlig status ift. studerendes ønske om at klare sig godt ikke kun på arbejdsmarkedet, men også på uddannelsen. Engelsk beskrives som en (central) del af deres kommende ageren og dermed også af den faglighed, som uddannelsen og dermed uddannelsesinstitutionen burde tage ansvar for at udstyre de studerende med. Det er altså en anden slags ansvar, der er pålagt uddannelsesinstitutionen – hvis et sprog (fx engelsk) er centralt for, at man kan tilgå læring,

er det uddannelsens ansvar at give de studerende muligheden for netop det. Ift. de andre sprog end dansk og engelsk kunne man ligeledes forestille sig et større institutionelt ansvar, men som er knyttet tættere til bestemte karriereveje. De studerende, der står tættest på at tage skridtet fra studerende til arbejdsstyrke, taler om selvindsigt over tid ift. behovet for sproglige kompetencer, men også viden om studieplanlægning. Denne selvindsigt kan hjælpes på vej ved, at uddannelsesinstitutionen tidligere i uddannelsesforløbet vejleder om, hvordan sprog kan indtænkes i karrierestrategier – både i form af hårde og bløde gevinster – og hvordan studiet kan sammensættes på en måde, så det tillader investering i sprog. For de studerende kan og bør uddannelsesinstitutionen hjælpe med at åbne døre (se også Simonsen m.fl., 2021): Det, som de studerende bliver præsenteret for på studiet – også sprog, er med til at forme deres karriereveje.

Denne artikel bidrager til en nuancering af behovet for sprog som tillægskompetence set fra studerendes perspektiv. De studerende, der er præsenteret her, beskriver deres oplevelser af, hvad en arbejdsgiver tillægger værdi og planlægger deres investeringer i henhold hertil. Det ville derfor i fremtiden kunne nuancere diskussioner af værdien af sproglige tillægskompetencer yderligere at kontekstualisere de studerendes perspektiver i lyset af det arbejdsmarked, de møder ift. ansættelsesmuligheder og arbejdsgivernes formelle krav. Artiklen peger altså i høj grad også på en kompleksitet af sprog- og karrierevalg fra et studentersperspektiv, som bør undersøges yderligere, bl.a. ved at inddrage karrierevejledere, alumner, aftagerpaneler, et større antal af studerende og flere forskellige uddannelser.

Referencer

- Airey, John. (2011): The disciplinary literacy discussion matrix: A heuristic tool for initiating collaboration in higher education. *Across the Disciplines*, 8(3). <https://wac.colostate.edu/docs/atd/clil/airey.cfm>
- Airey, J. (2012). "I don't teach language." The linguistic attitudes of physics lecturers in Sweden. *AILA Review*, 25, 64–79.
- Airey, J. (2016). CLIL and EAP (Content and Language Integrated Learning and English for Academic Purposes). I K. Hyland, P. Shaw (Eds.). *Routledge Handbook of English for Academic Purposes*. Abingdon: Routledge.
- Alexandersen, B. N. & Kanareva-Dimitrovska (2021). *Gevinster ved solide fremmedsproglige tillægskompetencer – behovsanalyse fra et virksomhedsperspektiv*. <https://viden.ncff.dk/ncff/gevinster-ved-solide-fremmedsproglige-tillaegskompetencer-behovsanalyse-fra-et-virksomhedsperspektiv>
- Bagnoli, A. (2009). Beyond the standard interview: The use of graphic elicitation and arts-based methods. *Qualitative Research*, 9(5), 547–570. <https://doi.org/10.1177/1468794109343625>
- Bourdieu, P. (1977). *Outline of a Theory of Practice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Coyle, D., Hood, P. & Marsch, D. (2010). *Content and Language Integrated Learning*. Cambridge: Cambridge University Press
- Dansk Industri (2021). [Fremmedsprog og dobbeltkompetencer er vigtige for danske virksomheder](#).
- Harrison, N. (2018). Using the Lens of 'Possible Selves' to Explore Access to Higher Education: A New Conceptual Model for Practice, Policy, and Research. *Social Sciences*, 7(10), 209. <https://doi.org/10.3390/socsci7100209>
- Henderson, H. (2018). Borrowed time: A sociological theorisation of possible selves and educational subjectivities. In Henderson, H., Stevenson, J., & Bathmaker, A. M. (Eds.). (2018). *Possible selves and higher education: New interdisciplinary insights*. Abingdon: Routledge. <https://www.routledge.com/Possible-Selves->

and-Higher-Education-NewInterdisciplinary-Insights/Henderson-Stevenson-Bathmaker/p/book/9781138098039

Kirilova, M. & Schou, K. (2015). *Hvilke sprog til hvilke studerende? Undersøgelser ved Sprogstrategisk satsning af fremmedsprog på det juridiske fakultet - Gennemgang af resultater fra undervisernes besvarelser*. [https://cip.ku.dk/projekter-og-samarbejdsaftaler/sprogstrategisk-satsning/formidling/rapporter/sprogbehov-paa-jurastudiet/pdf/UB Underviserbesvarelse 20-08-2015.pdf](https://cip.ku.dk/projekter-og-samarbejdsaftaler/sprogstrategisk-satsning/formidling/rapporter/sprogbehov-paa-jurastudiet/pdf/UB%20Underviserbesvarelse%2008-2015.pdf)

Kraft, K., Larsen, S., & Holmen, A. (2023): Sprog som tillægskompetence: Hvilke sprog og hvorfor? *Sprogforum*, 75, 89-97

Kristensen, A. S. G. & Brændgaard, N. W. (2017). *Oplevede sproglige behov blandt Københavns Universitets dimittender på arbejdsmarkedet En undersøgelse blandt medlemmerne af aftagerpanelerne på Københavns Universitet. Den Sprogstrategiske Satsning, oktober 2017*. <https://cip.ku.dk/projekter-og-samarbejdsaftaler/sprogstrategisk-satsning/formidling/rapporter/aftagerpanel-sprog/Aftagerpaneler.pdf>

Larsen, S., Daryai-Hansen, P., & Holmen, A. (2016): Flersproget internationalisering på Københavns Universitet og Roskilde Universitet – andre sprog end engelsk. *Sprogforum*, 62, 51-57.

Larsen, S., & Holmen, A. (2024). Hvordan udvikler vi sprog som tillægskompetence? [vidensnotat]. <https://viden.ncff.dk/Kategori/Vidensnotater>

Larsen, S., Nissen, C. & Holmen, A. (2024a). Sprog integreret med fag? Ja, tak. *Sprogforum* 78, 59-66.

Larsen, S., Nissen, C. & Holmen, A. (2024b). "It is so single-minded that we are offered classes in only English and Danish" – plurilingual spaces in a bilingual university". I Daryai-Hansen (red). *From Early Childhood to Adulthood: Transitions, Continuity, and Disruptions in Plurilingual Education/L'éducation plurilingue de la petite enfance à l'âge adulte: Transitions, continuités et ruptures*. Frankfurt: Peter Lang

Lyngvig, J. (2021). *Gevinster ved fremmedsprog som tillægskompetence. Positive effekter for arbejdsliv og karriere set fra et medarbejderperspektiv*.

[https://ncff.dk/fileadmin/NCFF/Dokumenter/Faellesrapport Sprog som tillaegskompetence set fra et medarbejderperspektiv.pdf](https://ncff.dk/fileadmin/NCFF/Dokumenter/Faellesrapport%20Sprog%20som%20tillaegskompetence%20set%20fra%20et%20medarbejderperspektiv.pdf)

Markus, H., & Nurius, P. (1986). Possible selves. *American Psychologist*, 41(9), 954–969. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.41.9.954>

Mische, A. (2009). Projects and Possibilities: Researching Futures in Action. *Sociological Forum*, 24(3), 694–704. <https://doi.org/10.1111/j.1573-7861.2009.01127.x>

Mikkelsen, B. H. (2005). *Methods for Development Work and Research: A New Guide for Practitioners* (second edition). London: Sage Publications.

Nielsen, K. B. (2021). *Science Students' Choices in Higher Education: The Construction of Desirable and Legitimate Paths and Futures*. Institut for Naturfagenes Didaktik, Det Naturvidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet.

Norton, Bonny (1995): Social Identity, Investment, and Language Learning. *Tesol Quarterly* 29 (1), 9-31.

Regeringen (2017). Strategi for styrkelse af fremmedsprog i uddannelsessystemet. <https://ncff.dk/fileadmin/NCFF/Dokumenter/strategi-for-styrkelse-af-fremmedsprog-i-uddannelsessystemet.pdf>

Simonsen, I., Sørensen, L. D., Christensen, L. L. W. (2021). Brobygning mellem videregående uddannelse og erhvervsliv i tysk og fransk – en behovsanalyse. *Sprogforum*. 73. [file:///Users/vjh811/Downloads/birgitvraa1,+Brobygning+mellem+videreg%C3%A5ende+uddannelse+og+erhvervsliv+i+tysk+og+fransk+-+en+behovsanalyse%20\(2\).pdf](file:///Users/vjh811/Downloads/birgitvraa1,+Brobygning+mellem+videreg%C3%A5ende+uddannelse+og+erhvervsliv+i+tysk+og+fransk+-+en+behovsanalyse%20(2).pdf)

Vandermeeren, S. (2003). German language needs in Danish companies. *Hermes, Journal of Linguistics* 31

Verstrate Hansen, L. (2008). Hvad skal vi med sprog? Holdninger til fremmedsprog i danske virksomheder i et uddannelsespolitisk perspektiv. Institut for Internationale Kultur- og Kommunikationsstudier (IKK). https://research-api.cbs.dk/ws/portalfiles/portal/58805711/Verstraete_Hvad_skal_vi_med_sprog.pdf

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den.

Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives ift. ovenstående bibliografiske oplysninger

© **Copyright**
DUT og artiklens forfatter

Udgivet af
[Dansk Universitetspædagogisk Netværk](#)